

[Henning Philipsen.]

give tilsagn om en hurtig og velvillig behandling.

Undervisningsministeren (*Knud Heinesen*): Jeg er i den lykkelige situation, at jeg med endnu større overbevisning, end jeg kunne gøre det med det foregående lovforslag, kan takke alle ordførere for en overordentlig velvillig behandling.

De indlæg, der har været, giver mig ikke anledning til mange bemærkninger, men hr. Erik Andersen (Fr.borg amt) og senere også hr. Henning Andersen rejste et spørgsmål i forbindelse med den af et mindretal i betænkning nr. 623 afgivne særudtalelse gående ud på, at maskinmesteruddannelsen bør betragtes som en helhed omfattende både den nuværende maskinmestereksamen og den udvidede maskinmestereksamen. Når mindretallets indstilling ikke er fulgt, skyldes det, at der efter undervisningsministeriets og handelsministeriets skøn fortsat vil være behov både for den almindelige og for den udvidede maskinmestereksamen; man mener ikke, at skibsfartens differentierede karakter gør en indskrænkning i antallet af eksaminer ønskelig. Der består også nogen frygt for, at en stramning af kravene som foreslået af mindretallet vil kunne medføre svigtende tilgang til studiet. Det har altså været motiveringen, men naturligvis vil jeg være villig til at underkaste dette spørgsmål en ny prøvelse i forbindelse med det forestående udvalgsarbejde.

Jeg må sige, at jeg ved lige så lidt som hr. Henning Andersen, om der findes noget om forureningsspørgsmål i særlig tilknytning til søfarten i den pågældende uddannelse. Jeg ville dog tro det, men jeg vil gerne medvirke til, at vi under udvalgsarbejdet sikrer os, at dette spørgsmål får nogle ord med på vejen i denne uddannelse.

Hr. Henning Philipsen karakteriserede det fremsatte forslag som arvegods. Det er for så vidt rigtigt nok. Det var en socialdemokratisk regering, der i 1967 nedsatte udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (*Hanne Budtz*): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om erhvervsfaglige forsøgsuddannelser.

(Lovforslaget (nr. 199) findes i tillæg A. sp. 3169, fremsættelsen i tidenden sp. 3579).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erik Andersen (Fr.borg amt): Det af undervisningsministeren fremsatte lovforslag om erhvervsfaglige forsøgsuddannelser er en naturlig konsekvens af en udvikling, der langsomt har omformet det danske samfund fra et landbrugs- og håndværkersamfund til et moderne industrialiseret velfærdssamfund.

Selv om lovforslaget på en række områder giver mulighed for, ja, endog lægger op til et endeligt brud med den traditionelle lærlingeuddannelse, som den har fundet sted her i landet siden middelalderen, vil det nok ikke være rigtigt at kalde det revolutionerende, for det første fordi det er en naturlig konsekvens af en stedfunden udvikling, for det andet fordi dette lovforslag jo kun gør det muligt at fortsætte og udbygge en forsøgsundervisning, der allerede er startet. Jern- og metalindustrien påbegyndte på grundlag af et ministerielt cirkulære forsøgsundervisning i 1969, og siden er tilsvarende forsøg sat i gang inden for handels- og kontorområdet og de håndværksmæssige servicefag, ligesom en række andre grupper forbereder forsøgsuddannelser.

Når man dertil lægger, at såvel lovforslaget som de allerede igangsatte forsøg hviler på et materiale, der er frembragt gennem et grundigt udvalgsarbejde, må det være rigtigt at kalde forslaget for en typisk dansk reform, hvor man forsigtigt skridt for skridt søger at tilpasse i dette tilfælde uddannelsesstrukturen til en udvikling, der allerede har fundet sted. Forsigtigt, fordi vi endelig skal passe på ikke at forringe eller ødelægge allerede eksisterende muligheder, og fordi vi også skal passe på ikke at krænke de mange

[Erik Andersen (Fr.borg amt).]

erhvervs- og organisationsinteresser, der er impliceret i en ændring af de bestående forhold.

Når man alligevel i forbindelse med forslaget kan føle sig fristet til at tale om en revolution af den erhvervsfaglige uddannelse, skyldet det, at netop dette område i forhold til andre uddannelsesområder er blevet forsømt. Man har gennemført folkeskolereformer, foretaget omlægninger og betydelige udvidelser af den højere uddannelse, mens reformiveren og lysten til at yde de fornødne økonomiske bidrag til en omlægning af den traditionelle mesterlære ikke har været til stede eller i alt fald ikke har manifesteret sig i nogle konkrete forslag til forbedringer og moderniseringer af en så væsentlig og for samfundets samlede økonomiske balance så betydningsfuld uddannelse som den erhvervsfaglige.

Den nuværende lærlingelov er fra 1956, og dens forgænger — i øvrigt den første lærlingelov overhovedet her i landet — er fra 1937. Hvis man tager disse årstal i agt og i øvrigt registrerer, at hovedprincippet for den faglige erhvervsuddannelse, som den kommer til udstyk i lærlingeloven, stammer fra den mørke middelalder, hvor mesterlærebegrebet blev indført, må man nok erkende, at det er på høje tid, at der foretages ændringer. Det er forståeligt, at disse ændringer kan komme til at virke revolutionerende, selv om de kun er nødvendige tilpasninger til en allerede gennemlevet udvikling.

Nødvendigheden af at gennemføre ændringer i det bestående system kan påvises med et enkelt tal. I 1964 var lærlingetilgangen ca. 34.000. I 1971 var den faldet til ca. 20.000, på bare 7 år en tilbagegang i den årlige tilgang til læringsuddannelsen på 14.000. Hvis denne udvikling fortsætter, vil dansk erhvervsliv i løbet af ganske få år komme til at mangle den veluddannede arbejdskraft, der er så vigtig for den fortsatte udbygning af et værdiskabende erhvervsliv. Alene ud fra samfundsøkonomiske betragtninger må det derfor anses for rigtigt at foretage ændringer i det bestående erhvervsfaglige uddannelsesmønster med sigte på at gøre uddannelsen mere effektiv og samtidig mere attraktiv for de unge, der står over for et uddannelsesvalg.

Foruden de samfundsøkonomiske betragtninger, viljen til af skaffe erhvervslivet den fornødne arbejdskraft, lægger vi i socialdemokratiet også vægt på, at forslaget tilstræber en ligestilling mellem de forskellige former for uddannelse. Vi finder det rigtigt, at man nu bevidst forsøger at fjerne eller nedbryde de skel, der i så mange år har været mellem dem, der søgte en boglig uddannelse, og dem, der søgte en praktisk erhvervsuddannelse. I et højt udviklet demokratisk samfund må der efter vor opfattelse skabes ligeværdighed mellem de forskellige uddannelsesformer.

Det kan derfor ikke fortsat være sådan, at alene de, der søger en erhvervsfaglig uddannelse, begrænses i deres frihed til at vælge og til at vælge om. Lærlingenes valgfrihed er i dag begrænset af de individuelle kontrakter med den såkaldte læremester. Det vil også være rigtigt, om man nu lader de mange metodemæssige og pædagogiske fremskridt, der er udviklet på uddannelsesområdet, komme til at omfatte også erhvervsuddannelsesområdet.

Undervisningsministerens skriftlige fremsættelse, forslagets fyldige bemærkninger og den udvalgsbetænkning, der blev afleveret i april 1971, skulle overflødig gøre en detaljeret gennemgang af forslaget ved første behandling. Jeg skal derfor nøjes med at understrege, at det i denne omgang kun drejer sig om at skabe lovgrundlag for nogle erhvervsfaglige forsøgsuddannelser, at man efter forslaget for dem, der deltager i forsøgene, bryder med det gamle mesterlæreprincip, at uddannelsen i forsøget består af en basisuddannelse på ét år og en uddybende praktisk erhvervsfaglig uddannelse, at basisuddannelsen hovedsagelig gives på skoler, og at den efterfølgende uddannelse gives dels på praktiksteder, dels på skole, at der i den faglige forsøgsuddannelse indgår undervisning i almene fag med sigte på en udvidet forståelse af erhvervslivet og samfundslivet, at uddannelsen kan forlades på et passende trin med en dertil svarende erhvervskompetence, at en afbrudt uddannelse kan genoptages og uddannelsesskift lettes, at der tilrettelægges en rådgivning for de uddannelsessøgende vedrørende erhvervsvalg, uddannelse og personlige problemer, og at forsøgene ledes og tilrettelægges af et

[Erik Andersen (Fr.borg amt).]

forsøgsråd og en række forsøgsudvalg med deltagelse af de interesserede parter og organisationer.

Der er i forslaget på dette punkt måske ikke taget fornødent hensyn til undervisnings placering i råd og udvalg. Jeg håber, at man i udvalgsarbejdet kan finde forbedringer på dette punkt.

Videre skal jeg nævne, at staten betaler alle driftsudgifter og yder tilskud til indretning af de fornødne skoler efter de hidtil gældende regler, at staten yder de uddannelsessøgende en godtgørelse, der svarer til lærlingelønnen for det pågældende område — denne godtgørelse er nødvendig, hvis forsøgene ikke skal blive præget af en skævhed i elevernes sociale og økonomiske forhold — og at der etableres et nævn til afgørelse af tvistigheder mellem de uddannelsessøgende og praktikstederne. Det er en udmærket foranstaltning, der måske kunne suppleres med et ankenævn til behandling af tvistigheder mellem skolerne og de uddannelsessøgende. Også dette punkt vil jeg som andre gerne medvirke til en debat af i udvalgsarbejdet.

Dette forslags gennemførelse vil gøre det muligt at indhøste et stort og værdifuldt erfaringsmateriale, samtidig med at det indfrier de forventinger, de uddannelsessøgende og erhvervslivet kan have til en tidssvarende, åben og effektiv erhvervsuddannelse.

Jeg skal med disse bemærkninger på den socialdemokratiske gruppes vegne anbefale forslaget og give tilsagn om et sagligt udvalgsarbejde.

Bo Kristensen: Det er efter en lang venten, at vi har modtaget dette lovforslag, idet undervisningsministeren allerede i januar måned bebudede, at der i slutningen af januar-februar måned ville komme et lovforslag om erhvervsfaglige grunduddannelser.

Nu er det altså kommet, og det må jo betragtes som en modernisering, en fornyelse for lærlingene, men det er det absolut ikke.

Jeg skal hilse visse ting, som står i lovforslaget, med glæde, men andre ting må jeg være mere kritisk over for. Det er for det første for mig at se et spørgsmål, hvorledes forholdet mellem eksisterende lærlinge og de kommende basisuddannede lærlinge vil

blive i fremtiden. Det er der ikke i betænkningen eller i bemærkningerne taget nogen højde for. Det er for mig at se et meget stort problem, hvorledes man får placeret disse to grupper i forhold til hinanden.

Dernæst skal jeg gøre nogle bemærkninger om, hvorvidt dette lovforslag lægger op til en hurtigt virkende lovgivning eller en langsomt virkende lovgivning. For mig at se indtræder virkningen meget langsomt, idet de sidste lærlinge efter den gamle lærlingeordning vil blive uddannet helt frem til 1984; der vil altså komme til at gå 12 år, førend den ny ordning er fuldt etableret. Dette blev understreget med hr. Erik Andersen (Fr.borg amt)s ord om, at det er en typisk dansk reform. Det er ikke noget, der går stærkt, tværtimod.

Vi må også skæve til, hvad der er sket gennem tiderne, og prøve at se på, hvordan vi netop har kunnet bevare en dansk kvalitet, et dansk håndværk, som har været væsentligt for dansk eksportliv. Og då må vi sige, at vi har haft stor glæde af mesterlæren i forhold til andre lande omkring os. Mesterlæren har for andre lande stået som noget positivt og noget virkelig godt samarbejdende, noget, som man savnede, og noget, man var meget misundelig på os for at vi havde. Derfor vil jeg godt knytte den kommentar til dette lovforslag, at selv om vi starter med et basisår, er der ikke dermed sagt farvel til mesterlæren. Tværtimod. Jeg mener, at lovforslaget også klart giver udtryk for, at lærlingen bevarer et forhold til praktikstedet, altså mesteren eller i hvert fald virksomheden, efter det første basisår, og det synes jeg er meget sundt og naturligt at bevare.

Ministeren har i sin fremsættelse og i forslaget lagt en meget stor vægt på, at man får udbygget basisåret, og at det sker efter det 9. skoleår. Det synes jeg er meget positivt, men i og for sig mangler vi en forklaring på, hvad han så gør med folkeskolens 10. år. Er det således, at disse to ting skal stå som tilbud til eleven, idet han har valgmulighed mellem det 10. år og basisåret eller at gå ad den gymnasielle linje? For mig at se vil dette stille eleven i en valgsituation på et tidspunkt, hvor han altså kan vælge mellem en erhvervsuddannelse, basisåret, et gymnasieår eller at tage et 10. år i folkeskolen. Dette vil igen bevirke, at vi kommer

[Bo Kristensen.]

til at savne koordination, en koordination, som kræver en pædagogisk indsigt i, hvad den ene uddannelse rummer i forhold til den anden. Jeg vil mene, at de erfaringer, man har bl. a. med læseplan for engelsk i basisåret under forsøgstiden, bør følges op for det samlede basisår, således at man får en koordination i læseplanudvalget mellem folkeskolen og den erhvervsfaglige grunduddannelse og endvidere eventuelt videre til gymnasial linje. Vi må foretage en koordinering og begynde med at stille spørgsmålene: hvad er det, vi uddanner folk i, hvordan gør vi det, og hvordan får vi skabt et videre forløb af den uddannelse, man er begyndt i folkeskolen, uden at vi har hugget den for meget i småbidder? Jeg vil bede om, at ministeren tager dette op til speciel overvejelse, og at vi i udvalget ser nærmere på spørgsmålet i sin helhed, og hvorledes det hele er koblet sammen.

Med hensyn til basisåret er jeg meget glad for, at man lægger vægt på en almindelig uddannelse, altså en fortsættelse af folkeskolen; det kræver igen, at det er koordineret, at det er noget, der arbejder sammen, for at det kan komme til at fungere. Med hensyn til den tekniske vejledning, inden man begynder en faglig uddannelse, må det være en naturlig ting, at den foregår på et senere tidspunkt end det nuværende, idet man først på et senere tidspunkt skal tage stilling til, hvilket valg man vil træffe i faglig retning, og hvilken uddannelse man vil slutte af med. Jeg ser det som noget meget positivt, at man ikke skal vælge allerede det 9. år, men at eleven får en indsigt i de tekniske uddannelser i basisåret, hvorefter han stilles i en valgsituation; dermed får han et bedre grundlag for at træffe sit valg.

Men den rådgivning, som skal finde sted i forbindelse med basisåret, må hænge meget nøje sammen med den rådgivning, som vi i dag er ved at opbygge i folkeskolen. Det kan ikke hjælpe, at vi her laver en ny rådgivning, der kommer til at stå selvstændigt og ikke fungerer sammen med folkeskolens rådgivning. Vi må se på selve uddannelsesgrundlaget for rådgiverne, for det skulle nemlig gå sådan, at eleverne ikke forstår at bruge disse rådgivere, fordi de ikke taler det samme sprog eller arbejder ud fra samme pædagogiske linjer. Derfor vil jeg over for

ministeren gøre opmærksom på dette problem. Jeg mener, det er noget, som må med i det udvalgsarbejde, der kommer, at man får koordineret disse ting i et fremtidigt basisår.

Af lovforslagets § 4 fremgår det, at foruden formanden skal undervisningsministeriet udpege 3 medlemmer til forsøgsrådet og arbejdsministeriet 1 medlem, og samtidig skal Landsorganisationen udpege 4 medlemmer og Arbejdsgiverforeningen 4 medlemmer. Det, jeg her vil pege på, er den forskel, der er på organerne i lovforslagets § 4 og § 5. I § 5 taler man om forsøgsudvalg og om pædagogisk sagkyndige. I § 4 taler man derimod om forsøgsrådet, som får en mere administrativ karakter, og jeg lægger vægt på, at man her skaber et administrativt organ, at man ikke sammenblander administrative kræfter med de pædagogiske, som der er lagt op til i ministerens bemærkninger, hvorefter det skulle være pædagogiske repræsentanter, der skal sidde i forsøgsrådet. Jeg mener; det er væsentligt, at man her skelner og taler om de pædagogiske muligheder, som henhører under § 5, og om de rent administrative funktioner, som henhører under § 4.

Med hensyn til de initiativer, som forsøgsudvalgene skal tage, vil jeg gøre den bemærkning, at det må være naturligt, at forsøgsudvalgenes inddeling og arbejde koordineres med folkeskolens forsøgsarbejde. Det kan ikke være således, at vi nu står over for at skulle lave nye forsøgscentre. Dette forsøgsarbejde, pædagogisk som teknisk, bør være sammenfaldende med det forsøgsarbejde, som foretages i de ældre klasser i vores nuværende forsøgscentre. Det vil altså sige, at jeg her vil lægge vægt på, at man får arbejdet koordineret og benytter de samme forsøgscentre også for basisåret.

Når ministeren i lovforslaget lægger vægt på, at vi nu skal gennemføre basisåret med en direkte uddannelsesstøtte, så må jeg her klart tage afstand fra, at man vil gøre det i form af løn. På mit partis vegne vil jeg gerne sige, at vi ikke kan gå ind for at gennemføre løn. Vi vil gøre det ved hjælp af stipendiemuligheder, fordi netop dette forslag lægger op til et valg mellem den gymnasiale linje og basisåret, og man vil skabe et socialt skel alene igennem den valgsituation, man sætter den enkelt elev i, hvis han skal vælge mellem et basisår med løn og en

[Bo Kristensen.]

gymnasiel linje, hvor han ikke får løn. Det er for mig meget væsentligt at trække det så skarpt op på dette tidspunkt, at vi ikke kan gå med til at gennemføre en løn for basisåret, men i stedet ønsker en stipendiemulighed, fordi det skal stå parallelt med gymnasiel linje, hvor man ikke kan udbetale løn, men hvor man gennemfører stipendiemuligheden. Jeg mener, man i udvalget netop skal arbejde for, at grænserne for at få mulighed for stipendier hæves, således at vi får bragt denne situation up to date.

Dette basisår vil give en anden social ulighed, nemlig mellem dem under den eksisterende lærlingeordning og dem med det nye basisår. Hvis man gennemfører en ordning med løn, vil der naturligt være mulighed for, at de bliver stillet lige. På den anden side vil vi jo i alle tilfælde komme ud for det problem, om vi skal gennemføre en bedre aflønning af lærlingene i tiden efter basisåret, fordi disse mennesker er bedre rustet efter dette basisår.

Derfor må jeg lægge vægt på, at denne lovgivning, hvis den skal have nogen effekt i fremtiden, gennemføres i en hurtigere takt, end der her er foreslået, således at vi hurtigere kommer af med den nuværende lærlingeuddannelse uden en basisuddannelse, end der er lagt op til i lovforslaget.

Robert Christensen: Det lovforslag, vi nu behandler, er jo et forslag om forsøgsuddannelser. Det er måske ikke umuligt, at denne forsøgsuddannelse kan udvikle sig med tiden til at blive en ny eller en anden form for lærlingeuddannelse. Men det er sådan set ikke det, vi tager stilling til ved første behandling af dette lovforslag, for den gamle lærlingelov, vi har, skal jo løbe videre, og jeg forstår lovforslaget og bemærkningerne sådan, at den i hvert fald skal løbe videre til 1978-79. Derfor er det vel ikke særlig pædagogisk — det er jo et uddannelsesforslag — at begynde at kritisere den gældende lærlingelov, så jeg vil koncentrere mig om at sige noget om de fordele, jeg mener der er ved forsøgsuddannelsen. At det så samtidig kommer til indirekte at virke som en kritik af den nuværende lærlingeuddannelse, er noget helt andet.

Vi ser nogle fordele ved forslaget til en ny

forsøgsuddannelse, og en af de mest iøjnefaldende fordele er, at den udskyder det endelige erhvervsvalg et stykke tid, idet det, eleverne skal i første omgang, er at vælge sig ind i et større område med en ens basisuddannelse, og derfra kan de så vifte sig ud til forskellige specialuddannelser. Det vil sige, at de ikke kommer til at foretage det endelige valg, før de har et sådant kendskab til erhvervsområdet, at chancen for at vælge rigtigt er større, end vi er vant til.

Vi ser også den fordel ved det, at det giver en lettere adgang til skift undervejs i uddannelsen, end vi hidtil har kendt. Og når de engang er færdige, så giver det en lettere adgang til omskoling, idet de i hvert fald vil få nemt ved at skoles om til et andet speciale inden for det store erhvervsområde. Vi ser, at den almene uddannelse, der ligger i det nye system, giver en lettere adgang til en senere videreuddannelse, og det er nok noget af det, vi skal vænne os til i vort fremtidige uddannelsessystem, at den egentlige begyndelsesuddannelse måske ikke skal være alt for langvarig, da den hyppigt skal suppleres op med videreuddannelse.

Jeg vil gerne sige om de almene fag, der skal lægges ind i det, at her er vi fuldstændig enige i, at eleverne skal have almene fag i erhvervs- og samfundsorienteringen. De skal ikke alene kende deres erhverv. Vi skal i fremtiden ikke bare uddanne mennesker til at udføre et stykke fagligt arbejde, vi skal også uddanne mennesker til at være borgere i et samfund.

Vi anerkender også, at disse almene fag må have et sådant indhold, at de kvalificerer til at gå videre til en uddannelse efter basisuddannelsen, hvis eleverne ønsker det. Jeg vil gerne spørge ministeren — hvis det ikke er muligt, så forlanger jeg ikke noget svar her, men vi kan få det i udvalget — kan det også tænkes, at man kan lægge tilvalgsmuligheder ind i denne uddannelse, sådan at den del af eleverne, der ønsker det, kan vælge sig tilvalgsfag som matematik, naturfag og fremmedsprog, sådan at de, når de engang er færdige med denne uddannelse, har de redskabsfag, der skal til for at begynde en boglig uddannelse? Jeg tænker på en af de efterhånden mange mellemteknikeruddannelser, vi har. Det synes jeg i hvert fald vil være rigtigt, at der er den mulighed for tilvalgsfag.

[Robert Christensen.]

Jeg erkender, at en hel del af den del af ungdommen, der vælger et håndens arbejde, aldrig drømmer om senere at gå over til en boglig uddannelse, og af hensyn til dem mener jeg også, at vi bør have tilvalgsmuligheder for nogle musiske fag. Et af kommende menneskers store problemer bliver jo at anvende deres fritid til noget fornuftigt. Vil der også blive mulighed for musiske fag som tilvalgsfag?

Endelig peger jeg på en ting, jeg ikke rigtig har fået klarhed på, det kan vi også få i udvalget. Jeg øjner her i dette lovforslag faktisk noget af begyndelsen til en 12-årig uddannelsesperiode, sådan at det for en masse bliver 9 plus 3 år, men vi har jo et af de faglige områder, nemlig HK-området, hvor det hidtil har været det mest almindelige, at man først begynder efter 10 års folkeskole. Så er spørgsmålet for mig: er der mulighed for, at den erhvervsmæssige uddannelse på det område kan være så meget kortere, således at vi også her kan regne med en 12 års periode, når uddannelsen er slut?

Vi er fra venstres side glade for, at denne uddannelse skal foregå på erhvervsskolerne. Der var engang, ganske vist for længe siden, hvor vi var lidt bange for, at det måske kunne gå hen og blive en folkeskoleopgave. Det skal være på erhvervsskolerne, for hvis det, vi her lægger op til, skal have nogen som helst chance for at lykkes, så forestiller jeg mig, at der må være et meget nært samarbejde mellem disse erhvervsskoler og de praktiksteder, der skal give den praktiske uddannelse, og dette nære samarbejde tror jeg ikke vi får, medmindre vi har et lærerkorps, der selv er meget erhvervsfagligt indstillet med en dybtgående erhvervsfaglig forståelse, og det lærerkorps har vi jo netop på erhvervsskolerne.

Nu har jeg talt her om mulighederne for tilvalgsfag. Jeg vil gerne sige, at jeg har en forestilling om, at nogle af disse tilvalgsfag måske kan fås på gymnasierne. Det kunne jo også tænkes, at gymnasiet i fremtiden ville have nogle tilvalgsfag, der kunne gives i erhvervsskolerne. Rent personlig vil jeg gerne sige, at hvis man vil kalde dem erhvervsgymnasier for at hæve denne uddannelse i den almindelige anseelse, vil jeg ikke have noget imod det. Jeg tror, det vil være

rigtigt, at vi i den fysiske planlægning her i landet gør os klart, at det nok er klogt for fremtiden, at gymnasier, handelsskoler og erhvervsskoler er beliggende nær op ad hinanden rent lokalt, sådan at disse 16—19-årige i ret høj grad kan komme til at bevæge sig i et fælles miljø. Jeg tror, det vil være en fordel. Jeg tillader mig at tænke højt og mener, at det ikke mindst vil være en fordel for de nuværende gymnasiaster, at de kunne komme til at omgås folk, der er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse. Det tror jeg de kunne lære en del af.

Vi er glade for, at der synes at være en sådan fleksibilitet i uddannelsen, at der på ethvert trin vil være muligheder for at skifte uden at miste ret meget. Selvfølgelig vil der være visse trin, hvor man ikke undgår at miste noget, hvis man skifter, men det må være så lidt som muligt.

Forslaget går ud på at yde en elev løn, og herom vil jeg gerne sige, at det kan vi ikke umiddelbart gå med til. Vi har nok øje for, at hvis ikke man finder frem til en eller anden form for understøttelse i basisåret, hvor der er meget lidt praktik, så løber vi risikoen for en socialt skæv rekruttering til disse uddannelser, og derfor skal vi nok finde ud af en eller anden måde, hvorpå disse elever skal have støtte, men vi kan ikke umiddelbart gå med til denne elevløn, fordi vi hermed risikerer at lukke op for studenterløn, og det vil vi ikke være med til. Vi vil gerne meget nøje have undersøgt i udvalgsarbejdet problematikken omkring elevlønnen, og så skal vor stillingtagen vente, til vi har gennemgået det i udvalget.

Angående finansieringen er vi klar på, at staten må være den, der bærer udgifterne i forsøgsperioden. Det må være klart, at sådan skal det være. Vi er også klar over, at denne uddannelsesform selvfølgelig koster penge, det kan ikke være andet, både til investeringer og til selve uddannelsen. Men det er et spørgsmål, om vi ikke har mulighed for at spare nogle af de penge andre steder. Vi har jo i øjeblikket en alt for dårlig koordinering inden for hele uddannelsessystemet. Vi har alt for mange mennesker, der går ind i en uddannelse af en længere varighed, end de egentlig ønsker, fordi mulighederne andre steder ikke er til stede. Hvis vi nu kan lave denne forsøgsuddannelse og virkelig gøre den respektabel med mulighed

[Robert Christensen.]

for en ikke særlig lang videreuddannelse ovenpå, så er det et spørgsmål, om vi ikke derved kan undgå noget af presset, der hidtil har været på de længerevarende uddannelser. Derfor er det væsentligt for os, at den bliver tilrettelagt sådan, at den kvalificerer til at gå videre. Vi vil gerne, inden vi tager endelig stilling til lovforslaget og til udgifterne i det, i udvalgsarbejdet have lov at undersøge, om der ikke er mulighed for en anden prioritering af udgifterne inden for uddannelsesområdet, og så skal tilsagnet fra venstre være; at vi vil være villige til at prioritere de erhvervsmæssige uddannelser og mellemuddannelserne på et meget højt trin, også eventuelt på bekostning af nogle af de uddannelser, vi i en årrække måske har kælet lidt meget for.

Svend Haugaard: Den danske lærlingeuddannelse har gennem årene haft sit store og gode medansvar for, at dansk håndværk har så høj en standard. Det er klart, at det bør man have i tankerne, i det øjeblik man laver så store ændringer, som der her er tale om. På den anden side må vi erkende, at den meget stærke specialisering i samfundet og samfundets strukturændringer har gjort mesterlæren, som den var tidligere, mere eller mindre forældet, og vi må regne med, at denne udvikling fortsætter.

Den ændring, der her foreslås, er også en naturlig følge af den principbeslutning i forbindelse med folkeskolen, som blev gennemført i 1969, hvor det var forudsat, at man efter 9 års folkeskole skulle have mulighed for en bred faglig grunduddannelse. Vi kan beklage, at dette forslag ikke er kommet før, og kan undre os over det; forarbejdet var jo gjort, ikke så langt tilbage som i 1967, men dog i hvert fald et år tilbage. Jeg må tvivle på, at det vil være muligt inden for de sidste, så vidt jeg kan regne, 25 arbejdsdage, der er tilbage i denne samling, virkelig at få forslaget bragt i havn på en forsvarlig vis.

Der er et behov for en langt større smidighed i uddannelsen, der er behov for et lettere skifte inden for de enkelte fag, og det vil der sikkert blive endnu mere behov for med den strukturændring, der sker i fremtidens samfund. Der er behov for en større sikkerhed for, at man ikke tabes i uddannelsesforløbet. Det er vigtigt, at en afbrudt

uddannelse kan genoptages, og det er vigtigt, at en del af en uddannelse kan bruges som en del af en anden uddannelse. Det er derfor rigtigt, at man får en bred, grundlæggende uddannelse som det første og kombinerer den med en videregående specialisering; og der er ingen tvivl om, at det vil være endnu mere nødvendigt i fremtidens samfund.

Det radikale venstre kan derfor tilslutte sig hovedprincipperne i forslaget om en erhvervsfaglig forsøgsuddannelse, både hvad basisåret angår, og hvad den senere specialisering angår, og i øvrigt også tilslutte sig den opdeling i faggrupper, som er foretaget i forslaget.

Der er antydning en mulighed for, at man i visse tilfælde kan nøjes med skole uden at være ude i praktik. Det vil vi være meget betænkelige ved. Det må i hvert tilfælde kun være, hvor ganske specielle forhold tilsiger det. Vi mener, at princippet er rigtigt, at der sker en veksel mellem skole og praktik; praktikken er i det store og hele mere virkelighedsnær. Det er også vigtigt for arbejdstilrettelæggelse, for virksomhedsledelse og for samarbejde på arbejdspladsen, at de unge, der er under uddannelse, har prøvet erhvervet i praktik. I det hele taget mener vi, at man skal passe på ikke at blive for teoretisk igen.

Jeg vil også gerne fremhæve betydningen af, at man kan fastholde muligheden for, at unge, der ønsker det, efter de 9 års skole kan gå ud i det praktiske erhvervsliv og senere vende tilbage og få en faglig uddannelse.

Vi kan tilslutte os princippet om, at udgifterne for den teoretiske uddannelse er en statsopgave. De faglige uddannelser har, som det har været fremhævet her i dag, hidtil været sorteper, og det må være sådan, at der er lige stor respekt om den faglige og den boglige uddannelse. Det bør i princippet være sådan, at disse forskellige uddannelser stilles økonomisk ens.

Men netop derfor kan vi være noget betænkelige ved en del af forslaget, hvor der tales om en særlig elevgodtgørelse på grundlag af lærlingeløn. Vi er enige i, at det ikke skal hvile på mestrene; ikke mindst med de skiftende mestre, som vil være nødvendige, kan det ikke være praktisk rigtigt. Men vi mener på den anden side, det vil være mere

[Svend Haugaard.]

korrekt og mere lige over for andre uddannelser, om man yder støtten på grundlag af den almindelige uddannelsesstøtte.

Der er noget uklart i forslaget med hensyn til mestrenes andel på et senere tidspunkt. Jeg tror, det er uheldigt, at man laver noget midlertidigt, som det vil være svært at ændre igen, og jeg mener, at mestrenes andel her skal bestå i, at man giver den, man har i arbejde, en passende løn og dermed færdig.

I fremsættelsen er det antydnet, at der er brug for koordination mellem specialarbejderuddannelsen og den erhvervsfaglige uddannelse i øvrigt. Dette må jeg meget stærkt understrege, også stærkere, end det er sagt i fremsættelsen. I fremtiden vil der ikke blot være mere flydende faggrænser, men også mere flydende grænser mellem specialarbejderuddannelsen og den erhvervsfaglige uddannelse. Det er meget vigtigt, at vi tillige er smidig vej fra ikke-faglært til specialarbejderuddannelse og videre til den egentlige faguddannelse.

Det kræver koordination også i ministerierne. Som det ligger i øjeblikket, er lærlingeloven under undervisningsministeriet, efteruddannelseskurser og specialarbejderuddannelsen er under arbejdsministeriet, men fordelt i to kontorer og, så vidt jeg kan fornemme, med ret stor afstand imellem de to kontorer. Det teknologiske institut er under handelsministeriet, og der er nok — så vidt jeg kan fornemme det — et begrænset samarbejde, en begrænset koordinering. I hvert tilfælde er der noget galt i, at der bliver tale om dobbeltinvesteringer, og det er jo store beløb, det drejer sig om. Jeg vil tillade mig i udvalget at rejse spørgsmålet om, hvordan vi kan få dette sammenlagt under ét ministerium.

Nu vi er ved koordination, er der også spørgsmålet — som hr. Robert Christensen nævnte, og som jeg i øvrigt er enig i — om folkeskolen og den faglige uddannelse; dér må vi se at sætte den grænse, der skal sættes.

Bortset fra de fremførte forbehold kan jeg altså give principiel tilslutning. Det er store beløb, det drejer sig om. Når vi er kommet frem til 1978, så begynder det i hvert tilælde at dreje sig om store tal. Vi må indtil videre tage et vist forbehold for, hvordan disse penge skaffes, men vi er altså enige i selve princippet og det ønskelige i ændringen.

Må jeg takke for en lille ting i lovforslaget, nemlig hensynet til de handicappede, som fremgår af bemærkningerne til § 3.

Ellers er der en række ting, jeg gerne vil have drøftet i udvalg, men jeg gentager min betænkelighed: hvordan skal vi nå det inden for de 25 dage?

Maigaard: Det lovforslag, vi behandler nu, har længe været ventet, og det er meget påkrævet. For det første fordi det må gøres attraktivt at få en erhvervsfaglig uddannelse, som er et vigtigt led i den industripolitik, som landet mangler. For det andet af hensyn til uddannelsesdebatten og befolkningens opfattelse af uddannelsesproblemerne. For sådan som den såkaldte uddannelsesdebat er blevet ført, har det været en debat først og fremmest om elitens uddannelse, om de højere uddannelser. Jeg synes, at lovforslaget her kan være med til at samle uddannelsesdiskussionen om de manges problemer, ikke mindst fordi jeg synes, at den almindelige og ofte hårdt plagede skatteyder har brug for at se, at skattepengene også bruges til hans eller hendes børns uddannelse. Jeg tror, at det sidste aspekt, altså at den almindelige borger kan se, at der også sættes ind på almindelige menneskers uddannelse, er et meget vigtigt aspekt i denne sag som i uddannelsesdebatten.

Jeg synes som sagt, at lovforslaget er meget påkrævet, og jeg kan give et generelt tilsagn om en meget velvillig og også en hurtig behandling af forslaget. De bemærkninger, jeg skal gøre her, er først og fremmest affødt af interesse for forslaget og for vilje til at få det gennemført.

Det er for tiden — og vel også med rette — almindeligt, at vi snakker om anvendel-

[Maigaard.]

sen af vores ressourcer, af vores kapital og vores arbejdskraft, og derfor synes jeg, folketinget må interessere sig vældig meget for den udgiftsramme, som antydes i lovforslagets bemærkninger. For det nytter jo ikke noget, at vi vedtager en udmærket lov — det mener jeg i og for sig der er lagt en baggrund for — hvis reformen så går i stå efter 1975-76, når den begynder at koste penge. Folketinget må simpelt hen sørge for, at der er en sammenhæng mellem lovgivningen på dette område og de bevillinger, der stilles til rådighed.

Dér synes jeg det er spændende, men også en lille smule foruroligende at se på de løse overslag over udgifterne, som bemærkningerne til lovforslaget indeholder. Man arbejder med to tidshorisonter, én frem til 1975-76, hvor det er forholdsvis begrænsede beløb, vi arbejder med — der tales om en elevtilgang på 6.400 elever — og så en tidshorison, som ligger frem til 1978-79, hvor man regner med at omkring 30.000 unge, altså det, der svarer til et lærlingekuld, gennemgår en erhvervsfaglig uddannelse med basisåret som udgangspunkt. Hvad vil det så sige? Ja, hvis vi prøver at se på den første tidshorison, altså den, der går frem til 1975-76, så vil de samlede omkostninger være 89,5 milliard kr.; heraf vil statens omkostninger være 72,5 milliard kr., for så vidt angår driften. Op til dette tidspunkt, altså op til 1975-76, vil statsudgifterne til udstyr og inventar andrage 127,5 mill. kr. Jeg ved ikke, om jeg sagde milliard før, så var det forkert; det må vi have rettet med det samme. Jeg går ud fra, at undervisningsministeren fortsat er så meget pædagog, at han har den røde blyant med. (*Undervisningsministeren* [Knud Heinesen]: Vi har også økonomer!). Nå, det glæder mig, at regeringen også har økonomer. Det er betryggende at høre i disse tider, men altså, vi bruger den røde blyant i denne sag.

Der skal, hvis vi kigger videre på det, bruges penge til skolehjem og befording i beskeden omfang, men der skal uddannes 350 lærere mere, de er regnet ind i udgifterne, men hvor uddannes de, hvor kommer de fra? Og der skal bruges penge til kursus til lærerne, som skal videreuddannes; der er også nævnt et millionbeløb på dette punkt.

Går vi frem i den dyre ende, altså i den

anden halvdel, frem til den sidste tidshorison, er det anderledes tunge beløb, der tales om. Der tales om 30.000 elever og 390 mill. kr. i samlede omkostninger; der er et, må man jo gå ud fra, ganske stort beløb til udstyr, til inventar, til bygninger; der skal skabes 4.600 kostpladser, der kommer en udgift til befording, der skal på det tidspunkt være uddannet 1.400 lærere, og jeg spørger igen: hvor uddannes de for øjeblikket?

Derefter synes jeg det er rigtigt at stille spørgsmålet om ressourcerne. Altså: har vi disse ressourcer? Er tallene regnet ind, hvis jeg må spørge på den måde, i de langtidsbudgetter, regeringen ikke har? Jeg synes, dette forslag sådan set rammer os på et meget ømt punkt, for jeg tror, vi alle er enige om, at der er et endog meget påtrængende behov for reform på dette område; og jeg tror, vi også er enige om, at det er et meget produktivt område, der i givet fald skal investeres på. Men samtidig synes jeg, at beløbsstørrelserne sådan set rammer den måde, samfundet ledes på, i den forstand, at den manglende prioritering springer i øjnene.

Hvis jeg spørger ministeren, eller hvis jeg i udvalget — og det agter jeg at gøre — spørger økonomi- og budgetministeren, som jeg også finder vi skal diskutere sagen med, om han har pengene, så vil vi ikke få noget svar, og hvis vi diskuterer, om man skal føre penge til fra andre områder, hvor man så kunne spare, så vil vi heller ikke få noget svar, fordi vi ikke har en nogenlunde planlagt og prioriteret udbygning af vores samfund. Jeg synes, det springer meget, meget klart i øjnene her, og jeg gentager altså spørgsmålet; jeg gentager min angst for, at det går i stå efter 1975-76, og jeg spørger igen: hvordan er beløbene regnet ind i de langtidsbudgetter, regeringen ikke har?

Jeg skal i hvert fald for mit partis vedkommende sige, at årstallet 1978-79 for den færdige udbygning ikke er afgørende for os. Det afgørende er, at der sker en planmæssig udbygning ud fra et realistisk udgangspunkt, sådan at vi ved, hvor vi starter, og ved, hvordan og hvornår vi ender.

Disse planlægningsaspekter kommer også ind på en række andre områder, når man ser på denne lovgivning. Hvad skal man udanne lærlingene til — det vil jeg kalde dem

[Maigaard.]

i mangel af bedres havelse, lad os kalde dem lærlingene — altså, hvad skal de uddannes til? I dag er det sådan, at der årlig tilgår automekanikerfaget 3.000 lærlinge. 50 pct. af dem kommer ikke i erhverv, og erhvervets gennemsnitalder ligger omkring 3 år. Så spørger jeg: har det noget formål at uddanne folk under de vilkår, altså uddanne dem til en uddannelse, som de ikke kommer til at bruge? Jeg synes, at det program, der lægges op her, altså en uddannelse af mere end 30.000 unge henimod planperiodens slutning, stiller spørgsmålet, om man ikke må have en langt nøjere koordinering af erhvervsudbygningen og vide, hvor erhvervsudviklingen går hen, for at kunne etablere den erhvervsvejledning, som forslaget arbejder med, og som er et meget, meget afgørende led i dette, hvis vi skal bruge vores ressourcer fornuftigt.

Dette forhold om sammenhængen mellem uddannelse og erhverv — det kommer frem andre steder — synes jeg også viser svagheder i forslaget, fordi man jo kan stille spørgsmålet: hvordan vil man sikre praktiksteder til alle de unge, som har gennemgået basisuddannelsen? Der tales i forslaget om, at der skal ske et vist samarbejde med arbejdsanvisningen, og det er sandelig meget stærkt påkrævet allerede i den nuværende situation. Men alligevel synes jeg, man må spørge sig selv: hvad sker der, hvis erhvervslivet af en række grunde ikke vil eller kan aftage de unge med basisuddannelsen, altså hvis der ikke er praktiksteder nok? Hvad gør undervisningsministeren så? Selv om han måske både er pædagog og økonom, vil han stå over for et vanskeligt problem, som under en eller anden form må finde sin løsning.

Jeg synes som sagt, at hele dette forslag peger på nogle planaspekter, som må med ind, hvis vi skal tro, at det bliver gennemført; ellers vil reformen, så vidt jeg kan bedømme det, gå i stå, når den første tids-horisont er nået i finansåret 1975-76.

Undervisningsministeren (Knud Heinesen): Hr. Bo Kristensen gjorde nogle bemærkninger om tempoet i udviklingen. Jeg skal sige, at tempoet i udviklingen af forsøgsuddannelserne og tidspunktet for den nu gældende lærlingelovs ophør jo i praksis i

vid udstrækning vil komme til at bero på tilgangen til forsøgsuddannelserne.

Jeg kan være helt enig i, at folkeskolens 10. år hænger lidt i luften, således som det har gjort det siden folketingets vedtagelse af 9 punkts programmet den 30. maj 1969, og jeg vil naturligvis være helt parat til at diskutere det 10. skoleår i denne forbindelse, men der bliver jo en anden og måske lidt bedre lejlighed til det i forbindelse med en drøftelse af folkeskolereformen.

Hr. Bo Kristensen var af den opfattelse, at der ikke skulle være nogen pædagoger i forsøgsrådet. Det er en opfattelse, forstår jeg, som også deles af Dansk Arbejdsgiverforening, mens hr. Erik Andersen (Fr.borg amt) mente, at de var for svagt repræsenteret, og det må vi jo se at finde en løsning på under udvalgsarbejdet; jeg er sikker på, at mange gode kræfter vil hjælpe os og rådgive os med hensyn til, hvordan forsøgsrådet skal sammensættes under udvalgsarbejdets forløb.

Derudover skal jeg give den faktiske oplysning, at der er et udvalg, der beskæftiger sig med koordineringen af den rådgivende virksomhed og erhvervsvejledningen imellem folkeskolen og de erhvervsfaglige uddannelser.

Hr. Bo Kristensen havde nogle kritiske bemærkninger til godtgørelsesordningen. Han nævnte bl. a., at der ikke burde være tale om løn, men at der burde være tale om stipendier. Jeg vil gerne sige, at ordet skal naturligvis ikke skille os, men det er nødvendigt med en ydelse på niveau med lærlingelønnen for at undgå en skæv social rekruttering til forsøgene.

Jeg vil gerne give hr. Bo Kristensen den indrømmelse, at der blev peget på et reelt problem i forhold til de almen-gymnasiale linjer, men vi har altså her måttet vælge, og jeg tror, det er af helt afgørende betydning for til sin tid at kunne evaluere forsøgsresultaterne, at der ikke har været tale om en skæv social rekruttering til forsøgsuddannelserne.

Også hr. Robert Christensen ønskede at drøfte godtgørelsesordningen i udvalget, og det er jeg naturligvis helt parat til. Jeg må sige som en meget stilfærdig bemærkning, at det forekom mig, som om hr. Robert Christensens kærlighed til lærlingeløn ligesom var svundet en lille smule ind fra hr. Robert

[Undervisningsministeren.]

Christensens eget forslag og indtil nærværende forslag.

Derudover kan jeg takke hr. Robert Christensen for mange positive bemærkninger om forslaget og mange betragtninger, som jeg er ganske enig i. Hr. Robert Christensen spurgte til mulighederne for at lægge en række tilvalgsfag ind i uddannelsen, og jeg skal sige, at enkelte af forsøgsleverne allerede har indstillet sig til prøver i matematik eller sprog, til teknisk forberedelseseksamen og udvidet forberedelseseksamen, og nogle overvejer sådanne muligheder også i forhold til HF.

Med hensyn til HK-folkene er jeg ikke helt sikker på, jeg fik fat i hr. Robert Christensens spørgsmål, men jeg forstod, at vi kunne vende tilbage til det i udvalgsarbejdet. Det er klart, at HK-folk, der har gået i 10. klasse, vil få mulighed for en fortsat undervisning og kan nå et højere kundskabsniveau under disse uddannelser.

Dernæst gjorde hr. Robert Christensen nogle bemærkninger om mulighederne for tilvalg gymnasiet og erhvervsskolerne imellem. Der tror jeg hr. Robert Christensen er bekendt med, at der er forsøg under forberedelse på dette område, hvor gymnasiaster kan tage tilvalgsfag på tekniske skoler og handelsskoler og elever på tekniske skoler og handelsskoler kan tage tilvalgsfag i gymnasiet. Det er noget, der er på papiret, men det er som sagt forsøg, der er under forberedelse.

Jeg er ganske enig med hr. Robert Christensen i, at det er en fordel, at der er en nær beliggenhed, at gymnasiet og erhvervsskolerne ligger nær ved hinanden; det er noget, der tilstræbes fra ministeriets side og i øvrigt har været tilstræbt i flere år.

Endelig kan jeg da først og fremmest takke hr. Robert Christensen for det meget klare tilsagn om at give disse uddannelser en høj prioritering.

Hr. Svend Haugaard gjorde den bemærkning, at forslaget blev fremsat sent, og det vil jeg ikke benægte. Jeg skal da også gerne indrømme, at den sene fremsættelse i ganske særlig grad har beroet på overordentlig omhyggelige overvejelser vedrørende de økonomiske konsekvenser. Jeg håber, det alligevel vil vise sig muligt at færdigbehandle forslaget, ikke mindst på grund af

det grundige forarbejde, som hr. Svend Haugaard refererede til havde fundet sted.

Med hensyn til godtgørelsesordningen ville jeg godt sikre mig, at vi forstod helt det samme ved de bemærkninger, som er gjort. Der er ikke tale om, at den enkelte mester skal bidrage for den enkelte lærling efter det forslag, der her foreligger, men at arbejdsgiverne, også det offentlige som arbejdsgiver, over et generelt arrangement skulle søges inddraget i finansieringen på dette område.

Jeg er ganske enig med hr. Svend Haugaard i, at der på mange områder er behov for en bedre planlægning og en bedre koordinering. En del af dette arbejde skal jo foregå i det påtænkte planlægningsråd for samtlige uddannelser.

Hr. Maigaard gjorde nogle bemærkninger til den økonomiske side af sagen. Jeg vil gerne sige, at vi føler os overbevist om, at de kalkulationer, der er foretaget, er realistiske. De har været gennemarbejdet i, jeg ved ikke hvor mange omgange, netop fordi det er overordentlig store beløb, det drejer sig om. Det er klart, at vi er parat til at gennemgå disse beregninger i udvalget, og selv om jeg ikke er helt sikker på, det var det, hr. Maigaard spurgte efter, vil jeg dog godt gøre den bemærkning, at vi også har afsat de nødvendige midler på undervisningsministeriets budgetter til at føre disse forsøgsuddannelser igennem.

Derudover gjorde hr. Maigaard nogle bemærkninger vedrørende lærerrekutteringsmulighederne og vedrørende dækningen af behovet for praktiksteder, som jeg tror fører ind i lidt for konkrete betragtninger ved denne lejlighed, og som jeg gerne vender tilbage til i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (K. J. Mortensen): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget... Hr. Maigaard har ordet.

Maigaard: Jeg tror, det er et almindeligt indtryk både i tinget og i offentligheden, at

[Maigaard.]

folketingets arbejdsform er vældig tung og meget uhensigtsmæssig, og derfor er det et vigtigt led i at lette folketingets arbejdsform, at man bruger de faste udvalg, tinget har; det er i alt fald én blandt mange forudsætninger for at få en bedre arbejdsform. Derfor synes jeg ikke, at det konservative folkeparti fortjener megen anerkendelse for at bidrage til, at dette lovforslag ikke kommer i det faste udvalg, altså uddannelsesudvalget, hvor forslaget egentlig hører hjemme; det ville være rimeligt at bruge det faste udvalg, der kunne lette arbejdsformen. Vi må, som skikken er, acceptere forslaget, men jeg synes lige, der skal en mindre protest med på vejen. Vi har de faste udvalg for at bruge dem.

Den fg. formand (K. J. Mortensen): Den givne indsigelse giver ikke anledning til at ændre forslaget om, at lovforslaget henvises til et særligt udvalg. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af selskabsskattebogen.

(Lovforslaget (nr. 186) findes i tillæg A. sp. 3013, fremsættelsen i tidenden sp. 3453).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Erling Olsen: Mit parti kan anbefale lovforslaget, der sigter på en central indbetaling af selskabsskatterne gennem postgiro.

Juul-Madsen: Det konservative folkeparti finder også forslaget praktisk og fornuftigt, og af samme to grunde kan min gruppe tilgive støtte til dets gennemførelse.

Jens Foged: På venstres vegne: vi tiltræder.

Bernhard Baunsgaard: Jeg skal også anbefale lovforslaget. Jeg har dog en enkelt bemærkning at gøre. Der står her, at Københavns kommune ikke kommer ind under centralordningen. Jeg vil gerne have drøftet

i udvalget, hvad grunden er til, at Københavns kommune skal undtages. Enten er det sådan, at Københavns kommune gennem at få lov til at beholde de indkrævede beløb et vist stykke tid tjener på det, eller også er det os, der tjener på, at Københavns kommune opkræver dem for os, og intet af forholdene er rimelige.

Lütken: Jeg kan også på mit partis vegne anbefale lovforslaget.

Jeg har et enkelt spørgsmål til finansministeren. Jeg ser forslaget som et led — et meget lille led ganske vist — i en reform af skatteadministrationen. Ligger der også det i det, når man nu tager visse opkrævningsopgaver ud fra amtsskatteinspektorerne, at man stræber henimod, at amtsskatteinspektorerne i og for sig principielt kun skal beskæftige sig med ligningsmæssige opgaver og ikke med oppebørsel eller kontrol eller lignende opgaver, således at man, om jeg så må sige, koncentrerer den statslige ligning om disse institutioner og lader alt det andet overgå til andre institutioner og andre muligheder?

Finansministeren (Grimbaum): Jeg vil gerne takke for en overordentlig velvillig modtagelse af dette lovforslag.

Til hr. Bernhard Baunsgaard vil jeg gerne sige, at når den foreslåede ordning ikke skal gælde for København, er det simpelt hen, fordi man har anset det for mest hensigtsmæssigt, at København bevarer den ordning, den har; med den størrelsesorden, kommunen har, er det det mest effektive. Men jeg vil gerne se på det i udvalget.

Til hr. Lütken vil jeg gerne sige, at det er vel for vidtgående at drage den konklusion af dette, men jeg vil gerne give udtryk for min egen indstilling over for problemet, og den går i den retning, at amtsskatteinspektorerne i høj grad skal koncentrere sig om at gennemføre en effektiv ligning. Men jeg vil ikke hermed have sagt, at de så ikke skal tage sig af andre ting; det må vi se på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.